

5.

WALDMANN DÁVID (1734-1792)

1792. 12. 25.

*Azt kívántad ma kimondatni az Úrral,
hogy Isteneddé lesz néked, hogy járhasz az ő útain,
megtudhassad az ő rendeléseit, parancsolatait és végzéseit,
és engedhess az ő szavának;**

* 5Móz 26,17

Reggel 8 óra

Dávid boldogan nógatta lovacsáját, amelyen hazafelé tartott Kassáról. Most ittak áldomást János atyával a legutóbbi munkájára, amelyet tegnap éjjel fejezett be. Dávid boldog volt, hogy végre be tudta fejezni a puttókat, régen nem akadt ilyen nehéz dolga az ecsettel.

Reggel 9 óra

Dávid szölongatni kezdte a feleségét az udvaron, de mivel nem felelt senki, hátrament a tornác mögé. Láta, hogy a kútnál sok lábnyom volt össze vissza a hóban, rémülten szaladt oda, hátha Janka belesett a kútba. Amint a mélység fölé hajolt, János atya misebora megszédítette és a jégen megcsúszva maga zuhant a kútba. A térdig érő víz alján fejét beverte a földbe, és amint feltámasztotta magát, hogy levegőt kapjon, elvesztette eszméletét.

Reggel 10 óra

Lázás képek gyötörték. Kiáltani nem tudott, arca összetört az eséstől. Láta magát gyermekként, amint anyjával játszik kint az udvaron, majd képet látott anyja temetéséről: a sok gyászruha és a hosszú szakállak mögül látta a rabbit, aki végbeszédet mondott a megboldogult fölött.

Hirtelen látni vélte Ráchelt és Rebekát, a testvéreit, akikkel az erdőben befogott kis farkaskölyköt kergették naphosszat.

Nagyanyja, Hanna arcát látta, ahogyan apjával vitatkozik, és ismeretlen nyelven magyaráz valamit távoli rokonairól azon a hajnalon, amikor Porszonyban leégett a házuk.

Dél előtt 11 óra

Kassát látta, ahol oly sokat szenvedett mostohája kegyetlenkedéseitől. Érezte a félelmet, mert nem mert szólni az apjának, hogy a mostoha kiket fogad az alatt, amíg József vért izzadva robotol a családjáért. Érezte azt a hatalmas örömet is, amikor a mostoha egy osztrák huszárral elszőkött tőlük.

Látta, amint ugyanabban az évben, hogyan verte meg apját a kassai polgároknak nevezett csöcselék, csak azért, mert nem vetett keresztet a pestis-oszlop előtt elmenve.

Újra elvesztette eszméletét, miközben megélté, ahogy Szepsibe érkezvén sokan ujjongva üdvözlük őket.

Déli 12 óra

Dávid a távoli harangozásra tért magához. Tudta, hogy a kútból élve nem fog kikerülni, hiszen senki meg nem hallja nyögéseit. Elgondolkodott az életén.

- Vajon helyes volt megvesztegetni a sorozókat, akkor ötvenkettőben, hogy engem válasszanak ki őrnék? Miért akartam oly nagyon útra kelni, és világot látni? Vajon anyám valóban olyan feslett volt, amilyennek apám mondta el? Talán tőle örököltem heves természetemet?

- Atyám, az Úrnak megvallottam, de Te soha nem tudtad: megsirattam amikor Kassára vonulva otthagytam a családi fészket, és megszűntem igazán zsidónak lenni.

*Nem volt elrejtve előttem az én csontom,
mikor titokban formáltattam és idomítottam,
mintegy a föld mélyében.**

* Zsolt 139.15

Délután 1 óra

Lázba borult arca elé emelte kezét, látta Jankát, ahogyan illegeti magát előtte a városházánál. Micsoda szépség volt ez a lány! És milyen bátor volt, hiszen Dávid az első lehetséges alkalommal közölte vele, hogy ő maga zsidó gyerek, úgyhogy jobban teszi, ha eltakarodik mellőle.

Csak nem ment el. Újra átélte az első találkozások szépségét, az ütlegetést, amikor Janka ágyából húzták ki a katonák és a rokonok. Emlékezni vélt a tárgyalások sorozatára, ahol szólni nem engedték sem őt, sem Jankát, ügyvédet nem kapott és a jegyzőkönyveket is hamisan vették fel az előjárók.

Látta, ahogyan az egyik ór egy rongyokba csavart feszítővasat rejtett el Dávid kabátja alá és hamisan bólintott, amikor a tömlőbe lökte. Szinte azonnal új látomása támadt, érezte, ahogyan újra elverik fogva tartói, mondván, hogy szökni készült. Mögöttük a fogatlan ór vigyorgott.

- Nem akartam elhinni, hogy egyetlen életemben ez lenne a sorsom!

Ha pedig ezt mondják néked:

Hová menjünk?

ezt mondd nekik: Így szól az Úr:

A ki halálra való, halálra; a ki fegyverre való, fegyverre;

a ki éhségre való, éhségre,

*és a ki fogságra való, fogságra.**

*Jer 15.2

A percek a tömlöcben kíméletlen lassúsággal peregetek, peregetek. A kútban az olvadó jég csöpögött, csöpögött Dávid arcára.

Délután 2 óra

- *Janka, Janka... Micsoda küzdelmet folytattál a kiszabadításomért.*

Emlékezett, hogy szinte nem kapott levegőt, amikor közölték vele néhány év fogság után, hogy a lány közvetítő útján feleségül ment hozzá, miután betért a közösségbe.

Érezte a fájdalmat, ahogy a perújrafelvétel végén a napfénytől elszokott szemét elvakította a nap.

És az első éjszaka...

Bárcsak ne ébredt volna fel...

Délután 3 óra

Dávid már deréig nem érzett semmit, alteste teljesen elfagyott. Láza egyre magasabbra szökött.

- *Atyám, anyám segítsetek! Segítsetek! Bocsássátok meg fiatoknak, hogy mindkettőtökre hasonlítva harmadikká lettem! Sosem akartam rosszat, de csak ritkán tudtam jót tenni...*

Segélj, hogy megmaradjak,

*és gyönyörködjem a te rendeléseidben szüntelen **

* Zsolt 119.117

Délután 4 óra

- *Micsoda jó világ volt, amikor Kassáról megsegített minket az öreg Márton és Janka nővére! Volt mit enni és enni adni, ruházkodni is tudtunk és a kereskedésbe sem szóltak annyit bele a helybeliek. Áldassék az Úr neve ezért, mindörökké Ámen!*

- *Megszületett Mártonkám! Egyetlen szerelmes fiam, akinek oly sok jót jósolt mindenki! Még apám is kivirult tőle.*

- *Miért nem tudtam soha mondani a fiamnak, hogy szeretem?*

- *Az öreg Mártont látom, ahogyan ölelkezik atyámmal a kapuban. Isten megbocsátott mindannyiunkak. Csak apám ne lett volna olyan szent ember, hogy meg tudtam volna vele beszélni dolgaimat.*

- *Az a sok haszid okoskodás, házrajárás, titkolózás, csak az ne lett volna! Hányszor könyörögtem neked apám, hogy figyelj egy kicsit rám, mert elveszett vagyok a szereteted nélkül, de te soha nem hallgattál meg, bizalmad elvesztettem!*

Nap napnak mond beszédet;

*éj éjnek ad jelentést.**

* Zsolt 19.3

*Az ember pedig álmélkodva néz vala reá,
és veszteg hallgat vala, tudni akarván:
vajjon szerencsésé teszi-é az Úr az ő útját, vagy nem.**

* 1Móz 24.21

Délután öt óra

- Sötét van. Alig élek.

Dávid elvesztette eszméletét, és mély álomba zuhant. Álmában látta, ahogyan az öreg Andrást egyszer hazakísérvén megállt Kassa főterén egy festő vászna előtt. A festő a templomot festette, és néhány dénár ellenében adott vásznat, ecsetet és festéket Dávidnak, aki önkívületbe esve fedezte fel az alkotás szépségét. Estig festett, aztán rémülten jött rá, hogy bálványimádás amit tett, legalábbis annak mondható ha a Tórát komolyan vesszük.

*Ne csinálj magadnak faragott képet,
és semmi hasonlót azokhoz,
a melyek fenn az égben, vagy a melyek alatt a földön,
vagy a melyek a vizekben a föld alatt vannak.**

* 2Móz 20.4

*A ki őszinte az igazságban, az életére -,
a ki pedig a gonoszt követi, az vesztére míveli azt.**

* Péld 11.19

A festő segítségével János atyánál a templomban elrejtette az eszközöket és hazamenekült önmaga elől.

- Még mindig élek, lenne vége már.

Néhány év múlva, mielőtt meghalt volna az öreg Márton, megkérte János atyát, hogy a templom egy üres felületén hadd fessen ő néhány képet. János atya, akivel jó barátságban volt, megengedte ezt neki, de megeskette, hogy csak katolikus eseményt festhet és csak a megszokott helyi stílusban. Órákon át és napokon keresztül festett. Eljárt otthonról, számadást nem tett, mert nem tehetett különös küldetéséről. Amikor hazatért a festék szagától folyamatos rosszulétben, mindenki azt hitte, hogy állandóan részeg. Még ezt is elviselte, mert János atya segítségével a környező falvak és kisebb városok templomaiban kapott lehetőséget arra, hogy fessen. Mivel pénzt nem keresett, fiát, Mártont elküldte Brünnebe, hogy próbáljon ott kereskedni, de leginkább találjon magának feleséget, hozománnyal. Már semmi nem érdekelt, csak a festés.

- Lenne vége már.

- Atyám, nemsokára nyomdokaidba lépek, kérlek várj tárt karokkal... .. mert félek a haláltól.

János atyával megegyeztek, hogy mindenhol azt veszik be a krónikába, hogy a képek, freskók ismeretlen mester művei, nehogy családjának va-

lami baja támadjon ebből. János atya nem tudta, hogy Dávid minden képbe, amelyen dolgozott, egy aprócska kígyó-alakot vett fel, mivel emlékezett valami Sámson-eredetmondára, amit még atyjától hallott, amikor még szóba álltak egymással. Ha a képeket valaki egy bizonyos szögből nézte, a kicsi kígyó vidáman nézett vissza rá.

Este hat óra

- *Miért is kellett mindig a pénzről beszélnem, miért hagytam, hogy mindenki lenézzen és megvessen élheteretlenségemért? Képeim még akkor is a falakon lesznek, amikor már senki nem emlékezik egyetlen Waldmannra sem!*

- *Unokáim unokájának az álkapcsából is fű fog kinőni, amikor még mindig az én kezem nyomát fogják bámulni imádkozás közben a keresztények!*

- *Bocsáss meg Janka, és bocsáss meg fiam atyámmal együtt, hogy így hagylak itt titeket. Isten segítségével, a Messiás eljövetelekor elmondom mindannyiotoknak, mennyire szerettem közöttetek élni, és kérem majd bocsánatokat a sok szenvedésért, amit okoztam nektek.*

- *Fényt látok, a kapu tárul...*

- *Arcom felszáll az égbe...*

- *Látom leszármazóim végtelen sorát, és nyugalom tölt el, mert tudom, része voltam egy nagyszerű történetnek, amelynek a végén...*

...

A kút szája felől kiáltás hangzott: „- **ATYÁM, ATYÁM HALLASSZ ENGEM? ÁRON VAGYOK, HADD SEGÍTSEK, LEGALÁBB MOST AZ EGYSZER...**”

*Hozzád kiáltok, Uram, én szirtem;
ne fordulj el szóltanul tőlem, hogy ne legyek,
ha néma maradnál, a sírba szállókhhoz hasonló.**

* Zsolt 28,1

